

בפרשת השבוע "לך לך" אנו פוגשים לראשונה את אברהם אבינו כשהוא נבחר ע"י הקב"ה להיות האב הראשון של עם ישראל, מדוע ה' בחר באברהם? על נוח אנו יודעים כי נח היה צדיק, מצא חן בעיני ה'.... מה אנחנו יודעים על אברהם אבינו? מדוע התורה איננה מתארת את עולמו ואת מעשיו של אברהם? הקושיה מתעצמת כשמתבוננים בתוכן הציווי, הניסיון:

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה"

הקב"ה מבטיח לאברהם שכר עצום – שיעשה אותו לגוי גדול, שיברך אותו ויגדל שמו וכו'.. אולם אינו דורש ממנו, בעצם, לבצע שום דבר, מעבר להליכה לארץ ישראל. לשאלות אלו מתייחס המהר"ל בספרו "נצח ישראל", הוא מסביר שכאן, ודווקא כך, נבחר עם ישראל מכל האומות. בציווי "לך לך" בחר הקב"ה באברהם ובזרעו אחריו. אילו היה נאמר שהקב"ה בחר באברהם בגלל צדקותו, היינו חושבים שבחירת עם ישראל תלויה במעשיו. ואילו הקב"ה היה מתנה את נתינת השכר לאברהם במצוות שעליו לקיים, היינו חושבים שהקשר בין ישראל לאביהם שבשמים תלוי בקיום המצוות. הקב"ה רצה להראות שאין הדבר כן – בחירת ישראל היא ללא תנאי, ואיננה תלויה במעשיו. גם אם יבוא דור בו עם ישראל לא יקיים מצוות כלל חס ושלום, לא תיבטל בחירתו הסגולית, ולא יוכל להתנתק מהקב"ה. בחירת עם ישראל היא נצחית ואיננה תלויה בדבר.

הרב משה צבי נריה זצ"ל כותב כי עצם שתיקתה סיפרה לנו התורה הרבה מאוד. אם נבחר אדם המעלה לתפקיד זה, סימן הוא כי לגדולתו אין חקר. התעלותו של אברהם אבינו ע"ה, היא התפרצות כוח איתנים שאין לשער, "העברי – כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד".

הרמב"ם מכנה את אברהם "עמודו של עולם", "איתן", הגמרא (בבא קמא צז,ב) כותבת על אברהם "מטבע של אברהם אבינו – זקן וזקנה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחר" חסד מבחוץ, וגבורה מבפנים.

מסביר הרב משה צבי נריה כי עיקר הניסיון היה בשינוי הערכים הגמור בהשקפתו של אברהם אבינו. אברהם אבינו עושה נפשות בחרן, עוסק בקירוב נפשות. האנשים מתקרבים, קולטים את תורתו ודבקים במעשיו... והנה פתאום בא דבר ה' אליו: "לך לך... ואעשך לגוי גדול" אברהם מצטער לעזוב את מפעל "קרוב הרחוקים" המצליח שלו בחרן. אברהם מוכן לנדוד כל ימיו, מגוי אל גוי, ומממלכה אל עם אחר, ללכת ולקרוא בשם ה' – והנה הקב"ה ניצב עליו ויאמר: קבע את מקומך בארץ מסוימת, בנה את ביתך בארץ הזאת ואעשך לגוי גדול.

אמר רבי ברכיה: משל למה היה אברהם דומה? לצלוחית של שמן אפרסמון שהיתה סגורה ומוקפת צמיד פתיל ומונחת בפניה, ולא היה ריחה נודף. כיוון שהיתה מטלטלת,

היה ריחו של הבושם נודף. כך אמר הקב"ה לאברהם אבינו, טלטל עצמך ממקום למקום ושמך מתגדל על ידי זה בעולם ע"י המצוות והמעשים הטובים שיש לך, שהם יתנו ריח טוב בעולם. (בראשית רבה ל"ט, ב').

גם הציווי של מצוות ברית המילה שבהמשך הפרשה היה ניסיון נוסף להפרדה והבדלת אברהם מהסביבה הקרובה. איש החסד שבאברהם רצה להתמזג בסביבתו על מנת להיטיב עמה. חז"ל ידעו להקביל את ניסיון העקידה "לך לך", בראשית רבה: "שתי פעמים כתיב "לך לך", ואין אנו יודעים אי זה חביבה, אם הראשונה אם השניה" כשם שבעקידה היה ניסיון בויתור על אהבת הבן, כך היה ב"לך לך" הראשון ניסיון בויתור על אהבת האנושות. וכשם שניסיון עקדת יצחק היה קשה גם הניסיון הראשון היה קשה.

יום פטירת רחל אימנו

כותב הרב חגי לונדין כי השבת אנו נפגשים עם שתי דמויות שמהלכות בדרך – אברהם אבינו ורחל אמנו. אברהם אבינו בפרשת "לך לך" ורחל אמנו בציון יום פטירתה – י"א מרחשוון, יום ראשון הקרוב בע"ה. גם אברהם אבינו וגם רחל אמנו גדלים במקום המנוגד לדרך שהם מאמינים בה. לשניהם האפשרות להישאר היכן שהם, למצוא חן בעיני המסגרת החברתית והמשפחתית הטבעית. אולם שניהם פורצים דרך חדשה ומוכנים לשלם את המחיר הכרוך בכך. היכולת לצאת "מאזור הנוחות" מתחילה בהבנה שיש לנו מה להתקדם ואין האדם שלם.

זכתה רחל אימנו לזכות מיוחדת. היא נקברה בדרך. היא נשארה לנצח ממתינה ואין לה מנוחה "מאנה להנחם". הקב"ה מבטיח לה שהיא הראשונה להתבשר בזמן הגאולה "יש שכר לפעולתך ושבנו בנים לגבולם". בזכות התכונה הזו שהיא מסרבת לקבל את המצב הקבוע, היא זוכה להיות האמא שמבכה על בניה וזוכה לראות בגאולתם.

יום הזכרון ליצחק רבין ז"ל

השנה נציין את יום הזיכרון יום לאחר יום פטירת רחל אמנו, ביום שני, י"ב בחשוון, 18.10.2021. כחלוף עשרים ושש שנה, ממשיך היום הזה להוות עבורנו תזכורת כואבת על הדרך והאופן בו אנחנו צריכים לחלוק ולשמור על מסגרת המחלוקת.

הרב קוק כתב "כי הבניין יבנה מחלקים שונים, והאמת של אור העולם תבנה מצדדים שונים, וכל השיטות יתבררו... ויוכר שאי אפשר היה לבניין השלום שיבנה, אלא על ידי כל אותן ההשפעות הנראות כמנצחות זו את זו".

(עולת ראי"ה א, עמוד ש"ל)

נבקש לקחת אחריות ולהמשיך דרך חינוכית שגם אם לא נסכים על הכל, נדע לעשות זאת בצורה מכובדת ואוהבת.

מנהיגים יקרים

כממשיכי דרכו של אברהם אבינו ורחל אמנו שואפים להיות בתנועת "לך לך" מתמדת לצאת מהבטוח והמוכר אל דרכים חדשות, אחרות פחות מוכרות. הקב"ה אוהב את הרצון להתקדם, הרצון להיות תמיד בתנועה. גם לנו במעשה החינוכי נמצאים תמיד ב"לך לך" ופועלים להתאים דרכינו ומעשינו ברוח התקופה והדור.

שבת שלום ומבורך

שושנה נגר